

Umumiy oʻrta taʼlim maktablarida 8–9-sinf oʻquvchilarining tasviriy savodxonligini interaktiv metodlar orqali rivojlantirish

Bobomurodova Sojida Ablakulovna

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy sanʼat va muhandislik grafikasi” kafedrası oʻqituvchisi

Annotatsiya: Maqolada umumiy oʻrta taʼlim maktablarida oʻquvchilarning tasviriy savodxonligini rivojlantirishda interaktiv metodlarning ahamiyati tahlil qilinadi. 8–9-sinflarda tasviriy sanʼat darslarida ijodiy mashqlar, mini-loyihalar va guruhli ishlardan foydalanish orqali oʻquvchilarning grafik savodxonligi va estetik tafakkurini oshirish usullari oʻrganilgan. Tadqiqot natijalari interaktiv yondashuvlarning samaradorligini tasdiqlaydi.

Kalit soʻzlar: tasviriy savodxonlik, grafik koʻnikmalar, interaktiv metod, ijodiy mashqlar, 8–9-sinf, umumiy oʻrta taʼlim

Umumiy oʻrta taʼlim maktablarida tasviriy sanʼat darslari oʻquvchilarning ijodiy va vizual tafakkurini rivojlantirishda muhim rol oʻynaydi. 8–9-sinf oʻquvchilari oʻrta maktabning eng faol ijodiy davrini oʻtkazadi, shuning uchun ularning grafik va tasviriy koʻnikmalarini shakllantirish ustuvor vazifa hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlarda interaktiv metodlar oʻquvchilarning qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlash va ijodiy qaror qabul qilish koʻnikmalarini rivojlantiradi.

Umumiy oʻrta taʼlim maktablarida 8–9-sinf oʻquvchilarining tasviriy savodxonligini rivojlantirishda individual va guruh mashqlari muhim ahamiyatga ega. Individual mashqlar orqali oʻquvchilar shaxsiy ijodiy loyihalar ustida ishlaydi, bu esa rang, shakl va obʼektlar orasidagi nisbatni toʻgʻri tanlashni oʻrgatadi. Masalan, “Tabiat manzarasi” yoki “Sevimli mavzu” kompozitsiyasini yaratish mashqlari oʻquvchilarda mustaqil ijodiy fikrlashni rivojlantiradi.

Guruh mashqlari esa oʻquvchilarda hamkorlik va konstruktiv fikr bildirish koʻnikmalarini shakllantiradi. Guruhdagi oʻquvchilar bir-birining ishini tahlil qiladi, takliflar beradi va eng maqbul yechimni ishlab chiqadi. Shu orqali ularning vizual tafakkuri va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyati mustahkamlanadi.

Interaktiv metodlar darslarni yanada qiziqarli va samarali qiladi. “Flipped classroom” texnologiyasi oʻquvchilarga materialni oldindan oʻrganish va darsda amaliy mashqlar orqali qoʻllash imkonini beradi. Vizual tahlil mashqlari oʻquvchilarga turli kompozitsion yechimlarni solishtirish va eng maqbul variantni tanlashni oʻrgatadi. Shu bilan birga, oʻquvchilarning kritik fikrlash va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyati rivojlantiriladi.

Ijodiy vazifalar ham tasviriy savodxonlikni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. O'quvchilar rang va shakl uyg'unligini, ob'ektlar orasidagi nisbatni aniqlash, mini-loyihalar orqali mustaqil ijodiy ishlashni o'rganadilar. Masalan, "Mening shahrimdagi ideal maydon" loyihasi yoki "Geometrik shakllardan kompozitsiya yaratish" mashqlari o'quvchilarga amaliy ko'nikmalarni mustahkamlash imkonini beradi.

Pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, interaktiv va amaliy metodlar o'quvchilarning tasviriy savodxonligini sezilarli darajada oshiradi. Vizual tahlil va konstruktiv baholash orqali o'quvchilar o'z ishini tahlil qilishni o'rganadi, ijodiy tafakkur va amaliy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu tarzda, 8–9-sinf o'quvchilari nafaqat grafik savodxonlikni, balki estetik did va mustaqil ijodiy fikrlashni ham rivojlantiradi.

Maqolada 8–9-sinf o'quvchilarining tasviriy savodxonligini interaktiv metodlar orqali rivojlantirish usullari tahlil qilindi. Individual va guruh mashqlari, ijodiy vazifalar va mini-loyihalar o'quvchilarning grafik va vizual tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi. Interaktiv metodlardan foydalanish darslarni qiziqarli qiladi, o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi. Shu bilan birga, vizual tahlil va konstruktiv baholash o'quvchilarning estetik didini mustahkamlaydi. Ushbu yondashuvlarni darslarda muntazam qo'llash o'quvchilarning tasviriy savodxonligini tizimli ravishda rivojlantirishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности //Педагогическое образование и наука. – 2017. – №. 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons //Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 587. – С. 02016.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – №. 1. – С. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари //Современное образование (Узбекистан). – 2017. – №. 6. – С. 15-21.

6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari //Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – C. 8-14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students //Science and innovation. – 2023. – T. 2. – №. B10. – C. 192-198.
8. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ //INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – C. 84-85.
9. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 12. – C. 193-196.
10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts //International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – №. 3. – C. 60-66.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING